

6991 - ویژگی های حجاب صحیح و شرعی

سوال

حجاب اسلامی چه ویژگی هایی دارد؟ چون انواع و اقسام حجاب با شکل های گوناگون وجود دارد. دوست دانمارکی ما مدتی است که اسلام آورده و بسیار از اسلام آوردنش شاد است (الحمدلله) و می خواهد حجاب داشته باشد.

خواهشمندم راهنمایی کنید کجا وارد شده که حجاب باید جلاب (چادر) بلند باشد؟ ایشان به شدت نیازمند جواب شما هستند.

پاسخ مفصل

شیخ آلبنانی . رحمه الله . می گوید:

شروط حجاب:

اولاً: «پوشاندن همه ی بدن به جز جاهایی که استثنا شده است»

بنابر این سخن الله تعالی که می فرماید:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزُوجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا﴾ [احزاب: ۵۹]

(ای پیامبر به زنان و دخترانت و به زنان مومنان بگو چادرهای خود را بر خود فرو افکنند، این برای آنکه شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند [به احتیاط] نزدیک تر است و الله آمرزنده ی مهربان است).

در آیه ی نخست تصریح به وجوب پوشاندن همه ی زینت و آشکار نساختن چیزی از آن در برابر بیگانگان است به جز آن جاهایی که بدون قصد آشکار می شود که اگر فوراً آن را بپوشانند برایش مواخذه نمی شوند.

حافظ ابن کثیر در تفسیر می گوید:

یعنی: چیزی از زینت خود را برای نامحرمان آشکار نسازند مگر آنچه پنهان کردنش ممکن نیست. ابن مسعود می گوید: مانند ردا و لباس، یعنی بنابر آنچه زنان عرب استفاده می کردند مانند مقنعه ای که بر روی لباس را می پوشانند و آنچه از قسمت پایین لباس آشکار می ماند اشکالی در آن نیست زیرا پنهان کردن آن امکان ندارد.

ثانیا: «اینکه در ذات خود زینت نباشد»

چرا که الله متعال می فرماید:

﴿وَلَا يُدِينُ زِينَتَهُنَّ﴾ [نور: ۳۱]

(و زیورهایشان را آشکار نکنند).

عموم این آیه، لباس آشکار زن را در صورتی که خودش زینت باشد و نگاه مردان را به خود جلب کند نیز شامل می شود، و این سخن الله متعال گواه بر این مدعا است:

﴿وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى﴾ [احزاب: ۳۳]

(و در خانه هایتان قرار گیرید و مانند روزگار جاهلیت قدیم زینت های خود را آشکار نکنید)

و همچنین این سخن رسول الله - صلی الله علیه وسلم - که می فرمایند: «درباره ی سه کس می پرس: مردی که جماعت را ترک گفته و از امامش سرپیچی کرده و در حال عصیان مرده، و کنیز یا برده ای که از صاحب خود گریخته و در این حال مرده، و زنی که همسرش نزد وی نیست و سختی و هزینه ی دنیا را از او برطرف ساخته سپس در غیابش خودنمایی و تبرج می کند، پس درباره ی آنان نپرس» به روایت حاکم (۱/ ۱۱۹) و احمد (۶/ ۱۹) از حدیث فضالة بن عبید که سند آن صحیح است و در «الادب المفرد» نیز آمده است.

سوم: «اینکه ضخیم بوده و شفاف نباشد» زیرا پوشش با چنین لباسی محقق نمی شود و بلکه لباس شفاف بر فتنه و زینت زن می افزاید. پیامبر - صلی الله علیه وسلم - در همین باره می فرماید: «در آخر امتم زنانی خواهند بود پوشیده و عریان، بر سرهایشان مانند کوهان شتر است، آنان را نفرین کنید که نفرین شده اند» و در حدیثی دیگر می افزاید: «آنان وارد بهشت نمی شود و بوی آن را حس نمی کنند در حالی که بوی آن از فاصله ی چنین و چنان به مشام می رسد» به روایت مسلم از ابوهریره.

ابن عبدالبر می گوید: «منظور ایشان - صلی الله علیه وسلم - زنانی است که لباسی می پوشند خفیف [و نازک] که بدن نما است و نمی پوشاند، بنابراین آنان به اسم پوشیده اند و در حقیقت عریانند» این را سیوطی در «تنویر الحوالک» (۳/ ۱۰۳) نقل کرده است.

چهارم: «اینکه گشاد بوده و تنگ نباشد و هیچ جای بدنش را وصف نکند».

چرا که هدف از پوشیدن لباس رفع فتنه است که چنین چیزی تنها با لباس گشاد حاصل می شود، اما لباس تنگ اگرچه رنگ پوست را پنهان می کند اما حجم بدن او یا قسمت هایی از آن را نمایان می سازد و آن را در نگاه مردان

به تصویر می‌کشد که این شامل فساد و دعوت به آن است، چیزی که از دیده پنهان نیست. برای همین واجب است که لباس گشاد باشد. اسامه بن زید می‌گوید: «پیامبر. صلی الله علیه وسلم. قبطیه‌ای کلفت از آنچه دحیه‌ی کلبی به ایشان داده بود بر من پوشاند، پس من آن را به همسرم دادم. پیامبر. صلی الله علیه وسلم. به من گفت: چه شده که قبطیه را نپوشیده‌ای؟ گفتم: آن را به همسرم پوشاندم. فرمود: **«به او بگو زیرش غلاله (یک نوع زیرپوش) به تن کند. چرا که می‌ترسم حجم استخوان‌هایش (بدنش) را مشخص کند»** این روایت را ضیاء المقدسی در **«الاحادیث المختارة»** (۱/ ۴۴۱) و احمد و بیهقی با سند حسن تخریج کرده‌اند.

پنجم: **«اینکه عطر زده نباشد»**. بنابر احادیث بسیاری که زنان را از عطر زدن در هنگام بیرون رفتن از خانه نهی کرده است. اکنون برخی از احادیث را در این باره نقل می‌کنیم که با سند صحیح روایت شده‌اند:

۱. از ابوموسی اشعری. رضی الله عنه. روایت است که پیامبر. صلی الله علیه وسلم. فرمودند: **«هر زنی که عطر بزند و سپس از کنار گروهی [از مردان] بگذرد که بوی عطرش را حس کنند او زناکار است»**.

۲. از زینب ثقفیه از پیامبر. صلی الله علیه وسلم. روایت است که فرمود: **«اگر کسی از شما برای رفتن به مسجد بیرون رفت نزدیک خوشبویی نشود»**.

۳. از ابوهریره روایت است که رسول الله. صلی الله علیه وسلم. فرمودند: **«هر زنی که بخوری (خوشبویی) به او رسیده در نماز عشاء همراه ما حاضر نشود»**.

۴. از موسی بن یسار از ابوهریره روایت است که گفت: زنی از کنار وی گذشت که بوی خوش از وی به مشام می‌رسید. به او گفت: ای بنده‌ی خدا، قصد مسجد داری؟ گفت: بله. گفت: و برای مسجد خوشبویی استفاده کرده‌ای؟ گفت: آری. گفت: پس برگرد و خود را بشوی زیرا من از پیامبر. صلی الله علیه وسلم. شنیدم که فرمودند: **«زنی نیست که به قصد مسجد خارج شود و بوی خوش از وی به مشام آید مگر آنکه نمازش پذیرفته نمی‌شود تا آنکه به خانه بازگردد و خود را بشوید»**.

وجه استدلال این احادیث عمومیت لفظ آن است، زیرا خوشبو کردن و استفاده از عطر هم بر روی بدن است و هم بر روی لباس، به ویژه در حدیث سوم که در آن ذکر **«بخور»** آمده که بیشتر برای لباس استفاده می‌شود و خاص آن است.

سبب منع آن نیز واضح است که موجب تحریک شهوت است. علما چیزهایی را که در این معنا وارد است از جمله لباس زیبا و جواهراتی که آشکار باشد و زینت فاخر و همینطور اختلاط با مردان را به این موارد افزوده‌اند. نگا: فتح الباری (۲/ ۲۷۹).

ابن دقیق العید می گوید: این حدیث نشانگر حرمت استفاده از خوشبویی برای زنی است که خواهان رفتن به مسجد است، چرا که عامل تحریک شهوت مردان است. این را مناوی در «فیض القدیر» در شرح حدیث نخست (حدیث ابوهریره) آورده است.

ششم: «لباسی شبیه مردان نپوشد»

زیرا در این باره احادیثی صحیح وارد شده است که شامل لعن زنانی است که خود را در لباس و دیگر موارد به مردان شبیه می سازند. از جمله:

۱. از ابوهریره. رضی الله عنه. روایت است که گفت: رسول الله. صلی الله علیه وسلم. مردانی را که لباس زنان می پوشند و زنانی را که لباس مردان را می پوشند لعن کردند.

۲. از عبدالله بن عمرو روایت است که گفت: شنیدم رسول الله. صلی الله علیه وسلم. می فرمود: «از ما نیست زنی که خود را به مردان شبیه سازد و مردی که خود را به زنان شبیه کند».

۳. از ابن عباس. رضی الله عنهما. روایت است که پیامبر. صلی الله علیه وسلم. مردان زن نما و زنان مردنما را لعن نمودند و فرمودند: «آنان را از خانه هایتان بیرون کنید» و گفت: پس پیامبر. صلی الله علیه وسلم. فلانی را بیرون کرد و عمر فلانی را» و در لفظی دیگر: پیامبر. صلی الله علیه وسلم. مردانی که خود را به زنان و زنانی که خود را به مردان شبیه می سازند لعن کردند.

۴. عبدالله بن عمر. رضی الله عنهما. می گوید: پیامبر. صلی الله علیه وسلم. فرمود: سه کس [یا گروه] هستند که وارد بهشت نمی شوند و الله در قیامت به آنان نگاه نمی کند: کسی که در حق والدینش بدرفتار است، و زن مردنما که خود را به مردان شبیه سازد و دیوث».

۵. از ابن ابی ملیکه. که نامش عبدالله بن عبدالله است. روایت است که گفت: به عائشه. رضی الله عنها. گفتند: آیا زن نعلین می پوشد؟ (یعنی نعلین مردانه) فرمود: پیامبر. صلی الله علیه وسلم. زن مردنما را لعن کرده اند.

در این احادیث ادله ی واضحی بر تحریم شبیه ساختن زنان به مردان و برعکس وارد شده که این شامل لباس و دیگر موارد است، به جز حدیث اول که تنها نص بر لباس دارد.

هفتم: «شبیه به لباس زنان کافر نباشد».

زیرا از آنجا که در شرع وارد شده که مردان و زنان مسلمان حق ندارند خود را در عبادات و اعیاد یا لباس های ویژه ی کفار شبیه آنان سازند و این یک قاعده ی بزرگ در شریعت اسلامی است که امروزه متأسفانه بسیاری از مسلمانان از آن خارج شده اند، حتی کسانی که به امر دین و دعوت مشغولند که یا از روی جهل نسبت به دین

است یا به سبب پیروی از هوای نفس یا همراه شدن با عادات زمانه و تقلید از اروپای کافر، طوری که همین یکی از اسباب عقب ماندن مسلمانان و ضعف آنان و قدرت گرفتن بیگانگان علیه آنان و استعمارشان شده است:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ [رعد: ۱۱]

(همانا الله حال قوی را تغییر نمی دهد تا آنان حال خود را تغییر دهند).

باید دانسته شود که ادله‌ی درستی این قاعده‌ی مهم در کتاب و سنت بسیار وارد شده و اگرچه ادله‌ی قرآن در این باره مُجَمَّل است اما سنت چنانکه همیشه به این صورت است، آن را تفسیر و تبیین کرده.

هشتم: «اینکه لباس شهرت نباشد».

بر اساس حدیث ابن عمر - رضی الله عنه - که رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: «هرکه در دنیا لباس شهرت بپوشد (لباسی که جلب توجه کند) الله در قیامت بر وی لباس ذلت بپوشاند و سپس در آن آتش افکند» (حجاب المرأة المسلمة: ۵۴ - ۶۷).

والله اعلم